UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Decimaquarta q[uod] q[ui]s no[n] debet minus peccatu[m] co[m]mittere, vt ali[us] maius euitare possit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Minimis malū ꝙ duob⁹ eſt faciēdū.

a ❡ Minimis. Quotiēs eñ ſine captione nihil fieri poteſt, id faciendum eſt quod minus captioſum eſt: vt.ff. de reg.iur.quotiens.⁊.l.ſemper.

b ❡ Sine venia. Simile dr alibi. Qd permittim⁹, nolentes precipimus: vt.xxxj.q.j.hac ratione.

minimis[a] ſubdimur, ne in magnis ſine venia[b] peccemus.

Itaqȝ plerūqȝ neruorū beemoth iſtius perplexitas ſoluitur ad virtutes maximas per commiſſa minora tranſitur.

❡ Diſtinctio xiiij.

VErū[c] hoc ita in vna eadēqȝ perſona intelligitur. Ceterum an in diuerſis eadem diſpēſatio locū habeat: videlz vt committamus minora, ne alij grauiorib⁹ implicentur, merito queritur.

De his ita ſcribit Auguſtinus in lib.v.queſtionum, ſuper Geneſim libro.j.

❡ Non ſunt a nobis aliqua cōmittenda delicta ne alij grauiora committant.

QUod ait[d] Sodomitis loth, Sunt mihi due filie que nondū nouerunt viros: pducā illas ad vos ⁊ abutimini illis ſicut vobis placuerit: tātum in viros iſtos ne faciatis iniquum. Qm̄ volebat proſtituere filias ſuas hac compenſatione, vt viri hoſpites eius nihil a ſodomitis tale paterētur: vtrum admittenda ſit compenſatio flagitiorū vel quorūcūqȝ peccatorum: vt nos faciamus mali aliquid, ne alius grauius malum faciat: an poti⁹ perturbationi Loth non conſilio tribuendum ſit quod hic dixerit, merito queritur. Et nimirum periculoſiſſime[e] admittitur hec compēſatio[f]. Si autē perturbationi humane tribuitur, ⁊ mēti tāto malo pmote: nullo modo imitanda eſt.

Conſuetudinis autē vel cōſtitutiōis rigor nōnūqȝ relaxatur.

Unde Leo papa ait.

❡ Que cōſtitutiones valeant temperari, vel que non.

SIcut quedā ſunt[g] que nulla poſſunt ratiōe cōuelli, ita multa ſunt q̄ aut ꝓ ne-

UEru. ❡ Hec diſt. diuidit in duas partes: in quarū prima probat ꝙ nullus debet peccare minus vt maius ſiue grauius alius non peccet. Scda ibi: Conſuetudinis.

❡ Caſus. Hic dicit Gra. ꝙ illud quod dictuz eſt in ſuperiori diſt. de minori malo eligēdo, intelligendum eſt cū duo mala circa eādem perſonam cōtingunt. ſed ſi circa diuerſas contingant, vtrū minus malū ſit eligenduz ⁊ faciendū, vt ali⁹ vitet maius: queritur in hac diſt. ⁊ pbat ꝙ nō per cap. ſequens.

Gen. xix.b.

c ❡ Uerum. In hac diſt.xiiij.queritur an aliquis debeat minus maluz cōmittere vt alter euitet grau⁹ malum? Et dicenduz eſt ꝙ non: vt.j.cap.proxi. et continuatur iſte.§.ad id qd dixerat in ſuperiori diſt. ſcilz ꝙ cum duo mala nobis inſtant, minus eſt eligendum: ſed hoc non eſt verum circa diuerſas perſonas.

QUod ait ſodomitis. ❡ Caſus. Legitur in Geneſi ꝙ miſit dn̄s duos angelos in ſpecie iuuenum ad ſodomam ſubuertendā: ⁊ cum hoſpitarentur in domo Loth venerunt ſodomite ad domum eius volentes eis abuti. Loth autē ne ille violarentur, obtulit eis duas ſuas filias: vt illi ſodomite potius cum illis fornicarentur, q̄ȝ hoſpites paterentur ſodomiticā pollutionem. Modo querit Auguſti. an talis compenſatio ſit admittenda? Et reſpōdet ꝙ talis compenſatio periculoſa eſt: ⁊ hoc eſt attribuendum perturbationi Loth.

d ❡ Quod ait. Uerba ſunt Auguſtini, et incipit ibi: Merito queritur.

e ❡ Periculoſiſſime. Hic dicit Aug. ꝙ nemo debet minus malum committere vt alter euitet maius malum: ⁊ intelligunt hoc quidā ꝙ nemo debet minus mortale cōmittere vt alius euitet maius mortale: ſed veniale debz cōmittere vt alter euitet mortale. nam etiaz animā quis debet ponere ꝓ ꝓximo: ⁊ ſic mortē tēporalē poteſt aliq̄s ſubire ne alter incurrat penā eternā. de pe.diſt.ij. charitas.⁊.§.pxi. ſed ꝓ veniali debetur tm̄ pena tēporalis, pro mortali eterna. xj.q.iij. nemo. ergo aliquis pōt peccare venialiter, ne alter peccet mortaliter. Item quia apoſtolus dicit: Orabam eſſe anathema pro fratribus meis, ſz nemo anathematizatur niſi ꝓ mortali: vt.xj.q.iij. nemo. Item cū virtus ⁊ vitiū ſint cōtraria, nec ſe cōpatiantur: vt.xxxij.q.j.cum renunciatur. ſed venialia ſimul cum virtutibus inſunt hoi. non ergo ꝓprie dicuntur vitia: vt de pe.diſt.iij.ſeptics. Alij dicunt ꝙ nullum peccatuz debet homo facere, vel ꝓ ſuo bono, vel alterius: vt.xxiij.q.v. cum homo ver. q̄d ſi alius. non enim deus vult tale dānum cuz tali lucro cōpenſari: vt.xxxiij.q.v.ſi dicat: non eñ debet quis crimen ſuum alienis commodis impendere: vt.xlvj.diſt. ſicut non ſuo. Preterea neqȝ ꝓ ſalute alteri⁹ temporali vel eternali debz quis peccare veniliter: qr nullus perducend⁹ eſt ad ſalutem opitulāte mendacio: vt.xxij.q.ij.ca.faciat. et.c. primum. Joā. Sz quare redarguit hic Loth ab Augu. cū alibi cōmendetur ab Ambro. vt.xxxij.q.vij.offerebat? Sed Ambroſius conſiderauit pietatem quā habuit ad hoſpites. Aug. ꝓ delictum filiarū. xxvj. diſt.ca.j.⁊.ij.

Veniale pōt ne q̄s cōmittere vt alt' euitet mortale.

De hac materia no. ex ne cle. vel mo. ca.iij.in gl.arg. ꝙ ⁊c. Archi. ij.ps.

f ❡ Hec cōpenſatio. Arg. ꝙ nō eſt admittenda compēſatio in malis: vt.xiiij.q.v.forte.et.xxxiij.q.v.c.j.⁊. xxxij.q.viij.nō ſolū.⁊.j.q.j.nō eſt putāda. admittitur tn̄ cōpenſatio in criminibus vel excipiendo vel replicando: vt.xxxij.q.vj.nihil.⁊.ff.ſoluto matri. viro. verum eſt in iudicijs admittitur compenſatio, non in foro penitentiali.xxxiiij.q.v.quod deo.

Cōpenſatio in penitētiali foro non admittitur.

❡ Conſuetudinis. ❡ Hec eſt ſecunda pars huius diſt. in qua dicitur quando rigor eſt relaxandus, et quando non. Johannes de fan.

❡ Caſus. Iſte.§.continuatur ad illud quod dictuz fuit ſupra in principio.xiij.diſtinct. vbi dictum fuit ꝙ aduerſus ius naturale non admittitur diſpenſatio: ſed hic dicitur ꝙ conſuetudinis vel conſtitutionis rigor relaxatur quandoqȝ.

SIcut quedam. ❡ Caſus. Queſitum fuit a Leone papa vtrum contra conſuetudinem ⁊ conſtitutiones poſſit diſpenſari: qui reſpondit dicens ꝙ ſicut ſunt quedam contra que diſpēſari non poteſt, vt ius naturale: ſic quedam ſunt vt cōſuetudines ⁊ cōſtitutiones contra quas ratione tempoꝝ ⁊ etatū poteſt diſpenſari: hac habita diſcretione, vt in dubijs nihil contra euangelium vel decreta fiat patrum.

g ❡ Sicut quedam ſunt. Ut precepta decalogi, et forma baptiſmi: ⁊ forma ꝯficiendi corpus xp̄i. de conſecra.diſt.iiij.proprie.⁊ diſt.ij.accipite.

Ex de bap c.j.

De cōſe.diſ.ij.c.ij.

a ¶ Tēporū. vt. j. q. vij. qđ pro remedio. ⁊. lxxxj. diſtin. p̄bř. ⁊. xxxiij. diſt. fraternitatis.
b ¶ Etatum. Ut. j. xxxij. q. ij. in adoleſcētia. † ⁊. lxxxvj. diſt. tanta.
c ¶ Conſideratione. j. xxix. diſt. ſciendum.
d ¶ Uel dubia. Extra de ſpōſa. iuuenis.

Q Uoniam de iure. ¶ Hec diſ. diuidiť in duas partes. In prima queritur ⁊ probať ex quo tēpore habuerunt cōcilia ortū. Scđa ibi, quintum vero.

¶ Caſus. Supra de naturali iure, conſuetudine ⁊ cōſtitutiōe dixit gratian⁹ inter iſta differentiā aſſignando. In hac ꝟo diſ. reuertiť ad cōſtitutiones eccleſiaſticas: ⁊ eaꝝ originem ⁊ authoritatē breuiter oſtendit.

e ¶ Quoniam de iure naturali. Hacten⁹ tractauit magiſter ď naturali ‡ iure. hic incipit tractare de iure canonico. aſſignat itaqꝫ rationem ⁊ originē ipſius: ⁊ oſtendit que opuſcula recipiātur ab eccleſia, et que non.

C Anones. ¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuidiť in tres partes. In prima oſtēditur ꝙ a tempore cōſtantini canones gn̄aliuꝫ cōciliorū incepeř. In ſcđa ibi, Inter cetera: dicitur ꝙ ſub quatuor imperatoribus ſunt quatuor ꝯcilia vniuerſalia celebrata, ſcilicet ſub cōſtātino Theodoſio ſeniore: Theodoſio iuniore: et Martiano. et oſtēditur qđ in eis fuerit reprobatum: ⁊ ꝙ iſta quatuor concilia ⁊ his ſimilia debent inuiolata ſeruari. In tertia ibi, Synodus: ponit etymologias iſtoꝝ no minū, ſcꝫ ſynodus, conciliū, ⁊ cetus.

f ¶ Conſtantini. j. xvj. diſt. Iſidorus. cōtra. ibi dicitur ꝙ a tpe Clementis fuerunt celebrata cōcilia. Rn̄. ꝙ ante fuerunt celebrata, ſed non ita generaliter: ‡ et ita hoc verbum generaliter ſoluit contrarium.

g ¶ Apoſtolos. Apoſtoli eñ fecerunt primū ſymbolū ſcꝫ Credo in deū patrē. ſed nicena ſynodus fecit, Credo in vnum deum. † et đr a ſyn, qđ eſt con: ⁊ bolos quod eſt morſellus: q: quilibet apl'orum de ſuo morſello aliquid appoſuit.

ceſſitate tempoꝝ[a], aut ꝑ conſideratione etatū[b] oportet tēperari: illa cōſideratione[c] ſemper ſeruata, vt in his que vel dubia[d] fuerint aut obſcura: id nouerimus ſequēdum qđ nec preceptis euangelicis contrarium, nec decretis ſanctoꝝ patrum inueniatur aduerſum.

¶ Diſtinctio. xv.

Q Uoniā[e] de iure naturali, et conſtitutione vel conſuetudine hacten⁹ diſſeruim⁹ differentiaꝫ que ab inuicē diſcernunť aſſignantes: nūc ad eccľiaſticas cōſtitutiones ſtilum vertam⁹: earum originē et authoritatē ꝑut ex libris ſctōꝝ patrū colligere poſſum⁹, breuiter aſſignātes.

¶ Quo tēpore ceperūt canones generaliū conciliorum.

C Anones generaliū cōciliorū (vt Iſido. ait in lib. vj. ety. ca. xviij.) a tēporib⁹ Conſtantini[f] ceperūt. In precedentib⁹ nāqꝫ annis perſecutione feruēte docendarū plebiū minime dabatur facultas. Inde chriſtianitas i diuerſas hereſes ſciſſa eſt: quia nō erat epis licētia cōueniēdi in vnum niſi tēpore ſupradicti iperatoris, Ipſe eñ dedit facultatem chriſtianis libere congregari. ſub hoc etiā ſancti patres in cōcilio Niceno de omni vrbe terrarum conuenientes, iuxta fidem euangelicam et apoſtolicam ſecūdum poſt apoſtolos[g] ſymbolum tradiderūt. ¶ Inter cetera autem concilia quatuor ſunt venerabiles ſynodi que totam principaliter fidem complectuntur, quaſi quatuor euāgelia, vel totidem paradiſi flumina. Harū prior nicena ſynod⁹. cccxviij.[h] epoꝝ ſub Cōſtātino Auguſto iperatore ꝑacta eſt: in qua arriane ꝑfidie cōdēnata eſt blaſphemia: quā de inequalitate[i] ſancte trinitatis idē arri⁹ aſſerebat. cōſubſtātialē eñ deo pr̄i dei filiuꝫ eadē ſctā ſynod⁹ ꝑ ſymbolū diffiniuit. Scđa ſynod⁹ numero. cl. patrū ſub theodoſio ſeniore in cōſtantinopoli[k] cōgregata eſt: que macedoniū[l] ſpiritum ſctm̄ eſſe deū negantē condēnans, conſubſtantialē pr̄i ⁊ filio ſpm̄ ſctm̄ demonſtrauit, dans ſymboli formā quā tota[m] grecorū ⁊ latinorū confeſſio in eccleſijs ꝑdicat. Tertia ſynod⁹ epheſina prima[n]. cc. epoꝝum ſub iuniore theodoſio auguſto edita eſt: q̄ neſtoriū duas perſonas[o] aſſerentē in xp̄o, iuſto anathemate cōdēnauit: oſtēdens manere in chriſto duas naturas, ⁊ vnā[p] dn̄i noſtri ieſu chriſti ꝑſonā. Quarta ſynodus calcedoñ. que ſexcentorū. xxx. ſacerdotum ſub Martiano principe habita eſt: in qua euticē[q] Conſtantinopolitanum abbatem verbi dei ⁊ carnis vnā naturam pronunciantem, ⁊ eiuſdem Dioſcorum defenſorem[r] quondam Alexandrinū epm̄,

h ¶ Cccxviij. Alibi dicit de. ccc. epiſcopis: vt. x. q̄ſt. j. hāc. Sꝫ dic ꝙ minor numerus non excludit maiorem ff. de in lit. iurā. cuꝫ furti.
i ¶ Quaꝫ d: inequalitate. Dicebat eñ patrē maiorē filio, et filium maiorē ſpū ſancto. xxiij. q. iij. quidaꝫ. ver. arriani. Hug.
k ¶ In ꝯſtātinopoli. j. cap. ſicut.
l ¶ Macedoniū. Qui dixit ſpirituꝫ ſanctuꝫ ſeruū pr̄is et filij: vt. j. q. j. eos q̄. xxiiij. q. vi. qdaꝫ. ver. macedoniani.
m ¶ Quam tota. Hoc non haben⁹ q: non haben⁹ niſi apl'orum ⁊ nicenuꝫ et athanaſij. Quicunqꝫ vult.
n ¶ Prima. Hoc dicit ad differentiā ſcđe, q̄ fuit reprobata: vt. j. xvj. diſ. quoniam ſancte.
o ¶ Perſonas. Uerbi ⁊ hominis.
p ¶ Unam. Una eſt perſona: ſꝫ habet duas naturas ſcilicet diuinam et humanā. j. c. ſicut. ver. quintum.
q ¶ Euticē. Qui poſt reſurrectionē chriſtuꝫ habere vnam naturam dixit: ſcilicet diuinaꝫ xvj. diſ. ſexta. ver. quarta.
r ¶ Defenſorē. [illegible] Peccabat ergo [illegible] de ex quo erat defenſor hereticorū: [illegible] vt. xxiij. q. j. c. j. et [illegible] q. iij. qui aliorum. [illegible] et extra de hereti. vergentis. ‡ ſicut dicit lex de latrone [illegible] C. de his qui la. oc. l. j. Sed contra. xxj. diſtin. intantum. [illegible] et. xxiiij. q. ij. ſane profertur. verſi. item Romanorum. ibi [illegible] enim dicitur ꝙ dioſcorus non peccauit in fide: ſed expone non peccauit in fide: id eſt non peccauit in fide tantum: q̄ in hoc peccauit ꝙ auſus fuit papam Leonem [illegible]

† Hoc ca. loqť de iuuenili etate: ſꝫ ſequens ꝑcor. loquiť de ſenili. ad hoc xxvj. q. vij. tpa et cap. hoc ſit.

‡ Sub. ei⁹ diuiſiones et differētias ad cetera iura m'tiplices aſſignans vt cōpetēti⁹ ad tractādū ď iure canonico deſcenderet nūc ad ⁊c. Hug.

‡ ꝙ đt lra gn̄alī: innuit ſolutionē Hug. Lau. ⁊ Archi.

Synod⁹ qđ eſt.
Concilium vñ dicit.
Cilia.
Cet⁹.
Cōuētus.